

25.12.2023, Půlnoční u Martina ve zdi

Když člověka zavalí úzkost, bolest, když se myšlenky převálují hlavou bezcíleně sem a tam, když nemáme čeho se chytit, oč se opřít, může oporu nabídnout vyprávění známých příběhů. A tak zkusím dnes večer vyprávět jeden dobře známý příběh:

Stalo se v něčech dnech, že vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl po celém světě proveden soupis lidu. Tento první majetkový soupis se konal, když Sýrii spravoval Quirinius.

Všichni se šli dát zapsat, každý do svého města.

Také Josef se vydal z Galileje, z města Nazareta, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, aby se dal zapsat s Marií, která má byla zasnoubena a čekala dítě.

Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechem. (Lk 2,1-7)

Přátelé milí, za císaře Augusta zvedalo lidi ze židlí a tepla jejich domovů nařízení zaregistrovat se v rodném městě pro účely daňového příznání. Zástupy se vydaly na cesty, každý do svého rodného města, a do toho přišly první vánoce.

Dnes už císaře Augusta nepotřebujeme, máme totiž Vánoce: jen co se v kalendáři objeví, rozpohybují se zástupy všemi směry... Jste dnes díky tomu tady, a tak poslouchejte. Poslouchejte příběh, který právě do srdcí, plných otázek a bezradnosti, chce vnést světlo naděje a ujistit, že o nás Pán Bůh neztratil zájem, právě naopak:

V těch dnech, kdy se davy dávají na své cesty, se začíná odvíjet ještě další příběh: *I stalo se, že císař Augustus vydal své nařízení. I šel každý do svého rodného města – a v rámci toho pohybu se vydal na cestu i Josef z rodu Davida a jeho těhotná snoubenka.*

Patří k povaze vyprávění o tom, jak o nás Pán Bůh neztratil zájem, že vypravěčův pohled se v takový moment promění – jak kdybyste měli před sebou stříh ve filmu. Nejprve to bere kamera v globále, z vrchu, tedy z pohledu toho nejvyššího, z pohledu císaře Augusta. Z tohoto pohledu vidíš plné silnice, plná města, hemžící se lidské mraveniště...

A pak najednou STŘIH, a přijde pohled úplně zespoda, z prachu cesty, po níž se ubírá Josef s Marií, zasnoubenou sobě manželkou těhotnou. Takhle nás vypravěč upozorní, že v rámci mumraje, nařízeného odkudsi z císařského paláce, probíhá ještě další děj – děj skrytý, děj, který ti při tom pohledu z vrchu, tedy při pohledu „po-vrchním“ může velmi lehce uniknout. Děj pro ty Boží věci daleko důležitější.

Tenhle stříh nepřejdeme jen tak. Ten stříh – od všeobecného k zvláštnímu, od pohledu na anonymní davy k tváři konkrétního člověka, od běhu událostí, které nás unášejí, a někdy ničí a deptají k příběhu jednoho člověka nebo jedné rodiny – to k biblickému vyprávění patří naprosto nezaměnitelně. Jako posluchačům vánočního evangelia nám to umožňuje podívat se na život i na svět okolo novým pohledem, s novým zaostřením: Pro příběh rodící se Boží útěchy, lásky a naděje není důležitý pohled na valící se davy či události. Pro příběh naděje a lásky, pro naše setkání s Bohem naděje a lásky, má zásadní význam, když uprostřed toho nepřehledného proudění zástupů potkáš najednou určitého člověka, jeho nezaměnitelnou tvář, jeden zvláštní příběh, osud. Koneckonců, víte, jak může být milé,

když uprostřed shonu a zmatků narazíte na někoho, s kým se můžete na chvíli dát do řeči, podělit se o to, co prožíváte – a na chvíli pocítíte, jak důležitá je taková lidská blízkost. Takhle může začít třeba i naše setkání s Josefem a Marií. Třeba nás až dosud unášelo či zavalovalo vlnobití letošních předvánočních událostí. Teď se nám z toho mumraje vyloupl příběh Josefa, Marie, a ovšem toho, kterého Marie nosí pod srdcem. S těmihle třemi se zastavme.

Nemáme při tom setkání přeslechnout, **kam míří** – do judského Betléma. Do místa, obestřeného zvláštními mesiášskými nadějemi. Do míst, o nichž prorok zpívá: ... *a ty Betléme, ač jsi v Judsku pokládán za místo zcela bezvýznamné, přece právě z tebe vyjde mesiášský pastýř, dárce nebeské útěchy, záchrany a pokoje.*

Už kdysi proroci pohlédli na zapadákov, zvaný Betlém a nahlas vyzpívali: Neskládejte v mocných naději. Přestaňte spojovat své životní očekávání a cíle s tím, kam se valí davy, jaké trendy zrovna panují a co zvenku zasahuje vaše žití. Pro vaši naději je důležitý příběh Boha, který se jako Bůh projevuje na těch **nejméně očekávatelných místech**: Ujímá se bezbranných, co uprostřed života a světa zůstali ležet převálcování rozhodnutím nejrůznějších malých i velkých potentátů. Ujímá se naříkajících, co zůstali v zajetí zármutku a bolesti. A zrovna tak těch, kdo zůstávají mimo pozornost valících se zástupů, nebo rovnou pošlapání a zadusání. A navíc si k téhle službě milosrdenství a lidskosti **vybírání ty nejmeně předpokládané figury** – osoby bez budoucnosti. Začalo to, když si vyvolil bezdětného Abrahama, Izáka a utíkajícího Jákoba, anebo k vysvobození svého zotročeného lidu emigranta Mojžíše. Pokračovalo to, když si za pomazaného – mesiáše – vyvolil betlémského mládence, pastýře Davida. Nikdo s ním nepočítal – a on pak Goliáše oloupil a přestrašené Izraelce vysvobodil. A nepochybně se to též ztělesnilo, když svému prorockému služebníkovu přikázal vyříditi: Potěšte můj lid v babylonském zajetí. **Tahle červená nit** zvláštního, křehkého příběhu nečekaných svědků Boží naděje, svobody a lásky se začíná ozývat v pouti Josefa a Marie do Betléma - **a právě v Betlémě se stane tělem**: *I stalo se, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila.*

K tomu jsme měli dojít z dní tak poznamenaných nesmyslnou, absurdní smrtí, bolestí smutkem: K události narození, k momentu, kdy se rodí nová naděje. K Spasiteli, který ztělesňuje možnost nového začátku, k události, která naši pozornost upírá k nové budoucnosti.

Porodila prvorozeného. Porodila toho jednoho, jedinečného, zvláštního. Porodila toho, který zvýrazní a protáhne tu zvláštní červenou nit Boží lásky, naděje a víry. Porodila toho, v jehož příběhu potkáš tvář Boha naděje a lásky.

Proto, bude v celém svém dalším vyprávění evangelista zvat a dosvědčovat: Právě příběh toho jednoho stojí za to vnímat s veškerým očekáváním. Na něj bude odteď upjata Boží pozornost – a na něj ať se upne všechna naše pozornost. Vždyť co ten jeden, jedno-rozený bude vyprávět a činit, na tom budem poznávat a potkávat to „pravé Boží“.

Mnoho říká už tím, kde se v tom Betlémě narodil. Nebylo pro něj a jeho příchod do světa místo nahoře, v patře, v pokojích pro majetné hosty, ale jen dole, ve stáji, ve žlabu. Však se také bude zabývat právě těmi, pro které není místa ani mezi úspěšnými, ani mezi dravými zdravými, ani mezi

slušnou náboženskou společností. A jeden z jeho nejpůsobivějších příběhů bude vyprávět, že nebeský Otec ti jde vstříc – a ty se k němu můžeš obrátit – i když jsi skončil úplně na dně.

Nic lidského mu není a nebude cizí, hlavně nic z lidské bídy, nízkosti, skleslosti. Těm, jimž zbyly oči pro pláč, bude nablízku silou útěchy nebeského Otce. Padlé stavět na nohy, hladové sytit, ztracené ovce nalézat a vracet do společenství. Těm, které nikdo nebere, vyřídí, že v království Božím je místa dost. Tak bude působit radost a pokoj. Tak vlije naději, tak obdaří svobodou.

A tohle všechno nás nepotkává jen jako vánoční sen, jako pouhá virtuální realita, která zmizí, jen co doběhne sváteční program... Tímhle navštěvuje a obdarovává náš dnešek, ať je ten dnešek jakýkoli. Tohle je skutečnost. Skutečnost tak skutečná, jako je novorozenecký křik nebo plínky onoho novorozence.

K tomu nás chtělo evangelijní vyprávění soustředit: abychom nakonec v tom jednom, Mariině prvorozeném, potkali Boží tvář. Nezaměnitelnou tvář lásky, která přijímá plačící a těší. Tvář pomoci, darované nové šance. Světlo v temnotách plné milosti a pravdy. Tím se můžeme nechat ozářit – a třeba rozzářit a novou nadějí rozezpívat. *Spasiteli, tvůj příchod slavíme, za setkání s evangeliem o tvém narození děkujeme. Vděčnost za vánoční setkání s tebou proměň v trvalou víru a naději, kterou nepřemůže zoufalství ani smrt. Amen*

Půlnoční 25.12. '23 Martin ve zdi; Lk 2,1-7

In: *Jak vzácný skvost je tvé milosrdenství, Bože! Lidé se utíkají do stínu tvých křídel. U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo. Uchovej své milosrdenství těm, kdo tě znají, a svou spravedlnost těm, kdo mají přímé srdce.*

Píseň 489 V tmách hledáme

Modlitba

Hospodine, Bože Abrahámův, Izákův i Jákobův, Otče Ježíše Krista, když ty se skláníš k člověku, překonáváš naši beznaděj, sevřenost strachem, úděs, obavy a temnoty. S tímto očekáváním chceme slavit teď betlémskou událost – narození Ježíše. Dej nám i dnes zaslechnout, že je to událost nosnější a důležitější, než všechno, co ubíjí naději, maří svobodu, a bere radost a pokoj. Dej i nám potkat v narozeném Spasiteli dar tvé blízkosti, útěchy, obnovy zraněného lidství. Evangelium ať dá povstat skleslým, staví na nohy ochromené, dá vykročit stezkou milosrdenství i odvážné naděje. Daruj to všem, kdo se dnes ve tvém jménu scházejí – zvláště těm, kdo jsou zasaženi lidským násilnictvím, bolestí, ztrátou nejbližších. Smiluj se nad námi. Amen.

1. čtení Iz 40,1-8

Píseň 438 Bohu chvála

kázání

Píseň 447 Vítej Jezu Kriste

Ohlášení

Přímluvy

Spasiteli, narodil ses jako ztělesnění Boží útěchy. Prosíme za ty, kdo tyto vánoce prožívají v bolesti nad ztrátou svých nejbližších, dětí, přátel, učitelů, studentů. *Pane smiluj se* Narodil ses na okraji lidského zájmu, přehlížen těmi, kdo něco znamenali. Prosíme, ať my sami máme otevřené oči pro ty, jimž můžeme být nablízku. Předkládáme ti i ty, jejichž utrpení se nedostane do zpráv a nemá šanci vzbudit aspoň trochu soucitu. *Pane smiluj se*

Přicházíš jako ztělesnění Božího rozhodnutí obnovit člověka a stvoření. Prosíme za místa na tváři země, ničená lidským kořistnictvím nebo lhostejností. *Pane smiluj se*

Prosíme za ty, kdo inspirováni tvým milosrdenstvím slouží v nemocnicích, léčebnách, ústavech, kdo pomáhají uprchlíkům, kdo se věnují lidem zasaženým bolestí a traumaty. *Pane smiluj se*

Přišelš do světa, jehož běh ovlivňují císařové a jim podobní mocní a všemocní. Ať se svědkové tvého evangelia dokážou postavit lidským lžím a manipulacím. *Pane smiluj se* Prosíme za všechny, kdo obnovují možnosti k lidskému životu na místech zničených válkami, tam, kde řádila nenávisť, hrubá síla, kde vítězilo ponižování slabších a bezbranných. *Pane smiluj se*

Vysvobozuj nás k lásce, která není naivní ale vytrvalá. K zápasu o spravedlnost a lidskou důstojnost. K tomu nás inspiruj příběhem narozeného Ježíše, v jehož jménu k tobě voláme:

Otče náš...

Poslání Fp 2,1-7a

Požehnání Ř 8

Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Píseň 497 (Tobě Pane dík)